

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:

Helyben:	Vidéken:
1 óra 60 f.	1 óra 1 K -.
1 évre 1 K 80 .	3 évre 3 -.
1 évre 3 - 60 .	6 évre 6 -.
1 évre 7 - 20 .	12 évre 12 -.

Főszerkesztő és lapkiadó: **Baranyay Lajos.**
Felelős szerkesztő: **Major Mihály.**

Megjelenik: minden hétköznap este 6 órakor.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Telefon 208.
Egyes számok kaphatók: a fohánytözevényben.

Nagy hirt mondok!

Írta: dr. Vass József.

Testvérek, ezeket mondom nektek: Rakjátok össze garasaitokat a ládafiába, mert, ha Isten is úgy akarja, ezen irástól számított tizennégy hét múlva, vagyis április hónap legutolsó napján szent bucsujárásra Rómába indulunk!

Ünnepelni akarunk. Léleekben gazdagodni akarunk. Csöndben és méltóságban, de főnségesen tüntetni akarunk. Országok és nemzetek előtt hitet tenni akarunk. Látni akarjuk is-onyu gondoktól barázdás arcát Krisztus helytartójának; áldó kezét ajkunkkal érinteni akarjuk: csókolni akarjuk halóporait öskeresztény eleinknek, hogy vértanulelküket magunkba szívjuk, hogy Krisztus-kövét bátorasággal föltekezzünk.

Szakítsa el most szívét mindenki a jelen idők gondjától. Menj ki, testvérem, a mezőre, a hol állataid járnak vagy vetésed zsendül, nézz bele jól a földbe lelki szemeiddel és talpad alatt két-három méternyire lásd meg, köpzeld el porló csontjait, rozsdás eszközeiket azoknak az embereknek, akik ugyanazon a helyen laktak, ahol állsz, de tizenhét száz esztendővel ezelőtt itt római lovasok rohantak végig a mezőkön ezüstös pánclában, sulyos rövid kardokkal. A Dunánál állott határtáboruk. Ez a föld a római birodalomhoz tartozott, amely majdnem megmérhetetlen nagyságban terjedt ki a világ négy tájéka felé. Abban az időben, pontosan 218 esztendővel Krisztus születése után Karakalla császár ült a vértől beszennyezett császári trónuson. Ez a szörnyeteg pusztíva barangolta be a félvilágot, míg végre őt magát is egyik nekidühödött katonája le nem szurta. Abban az időben a keresztények sorsa minden esztendővel rosszabbra fordult. A harmadik század közepe táján Décius római császár hivatalosan is kiadta a parancsot, hogy a keresztényeket kényszeríteni kell hitük elhagyására. Vad mozgalom támadt erre, írja egyik történetíró. A pogányok ujjongtak örömlükben, egyesek siettek feljelenteni a keresztényeket, mások keresték őket házakban,

utcákon, rejtkehelyeken: atyák fiaikat, gyermekek szülőiket szolgáltatták ki. A börtönök megteltek és a városokban egyébről sem beszéltek, mint kintadról és kivégzésekről. Ettől kezdve szakadatlanul ömíött a keresztények vére. Néha csak patakokban csergedezett, de legtöbbször bő hullámokban özönlött és végigáztatta a nagy világbirodalom összes tartományait. Legrettenetesebb volt az üldözés 305 táján a keleti Egyházban, úgy, hogy maguk a pogányok megundorodtak a tömérédek gyilkolás láttára. Egy-néhányukat bárdal vémezték ki — írja Euzebiusz — mint ez Arábiában történt. Másoknak csontjait törték össze: másokat lábaiknál fogva fejjel lefelé akasztották fel, lassu tüzet gyújtottak alájuk, hogy a füsttől megfuldjanak. Másoknak füleit, orrukat, kezeit, lábaikat levágták, többi testrészüket pedig összezuzták. Az Antiochia-városbelieket tüzes rostélyvon sűtötték meg lassu kinzással.

Az Ur Jézus Krisztus pedig, miután türellemmel nézte, híveinek rettentő megpróbáltatásait háromszáz esztendőig, megelégelte a szenvedést és fordított egyet a világtörténelem nagy könyvében. Konstantin volt 312-ben a római császár, a kinek uralmát azonban kétségessé tette a dühös pogány Maxencius. Ez 190.000 katonával Róma város mellett táborba állott; Konstantinnak csak 100.000 katonája volt. Ime azonban, mikor gondoktól terhesen járkált táborában és belátta, hogy emberi számítás szerint nem lehet győznie Maxencius ellen, fényes délből ragyogó keresztjel tűnt fel az égen ezzel az irással: „E jelben győzni fogsz.”

A császár éjjel is kapott még intést álmában. Másnap az égi jeleiről másolatokat készíttettek, fölleskítette velük a hadsereg jelvényeit és nemsokára ezután 312 október 27-én megütközött az ellenséges sereggel, megverte a sokkal nagyobb haderőt és győzedelmesen vonult be Rómába. Ez a csodálatos győzelem vetett véget a kereszténynek rettentő szenvedéseinek. Konstantin ugyanis a következő év január hónapjában Milánó városában kibocsátotta a híres tü-

relmi parancsot, amelynek erejében a keresztények az egész birodalomban szabad vallásgyakorlatot kaptak, birtokaikat visszanyerték és templomokat építhettek.

Történt pedig a világtörténelem nagy könyvében ez a fordítás Urunk 313-ik esztendőjében. Ha egymás mellé irom ezt a két évszámot:

313—1913

rögtön meglátom, hogy ebben az esztendőben 1600 esztendő évfordulója az Egyház felszabadulásának.

Nézd meg a mezőt, testvér, amelyen állsz. Nézd meg jól. Talán meglátják lelki szemeid mélyen a földben a vörös foltokat: az ő vértanuk vére nyomait. Talán meglátod, hogy haló poraik megrázkódnak egy pillanatra, mikor a tizenhatodik száz esztendő lassu lépésekkel keresztül halad rajtuk; megrázkódnak az örömtől, hogy a mezőn, mely poraikat földi, szabad katolikus emberek járnak hűséges gyermekei annak az Egyháznak, amelyért ők valamikor hősi bátorsággal halálba mentek.

Ezt akarjuk megünnepelni, testvérek, Rómában. Szabadság ünnepére, vértanuk emlékeztérére, Szent Atyánk köszöntésére nem mehetünk tizen vagy huszan, zásán se. Az is kevés lesz. Sok százan, több ezren akarunk menni nagy Magyarországból, lobogó zászlókkal, zúgó énekekkel, mert csak így lesz a mi résztvevésünk méltó az ünnephez és önmagunkhoz. Azért, testvérek, ezeket mondom nektek: „Rakjátok össze garasaitokat a ládafiába, mert ha Isten is úgy akarja, ezen irástól számított tizennégy hét múlva, vagyis április hónap legutolsó napján szent bucsujárásra Rómába indulunk!”

— Ön még nem tudja, de könnyen megtapasztalhatja, hogy a legjobb magyar hetilap, mely az országban s a nagy világon történt eseményekről hűen beszámol és minden héten sok képet közöl, a **Népszerűség**. Ára 8 fillér. Kapható Horvát és Rónainé papírkereskedésben Kossuth-utca 15.

Rejtélyes halál.

Két gyermek a holt anya mellett.

Vasárnap délelőtt titokzatos esemény híre kavarta fel az Olaj-u. esendjet. Az Olaj-u. 58. számú ház lakói észrevették, hogy Szabadi Péter dv. fűtő lakásában, noha már tízre járt az idő, senki sincsen ábrén. Az ajtó zárva. Zörgettek. Semmi válasz. Erre a házbelleik feltörték az ajtót és egyuttal a rendőrségre küldték.

A szobában két ágy van. Az egyik ágyon a két és fél éves Péterke üldögélt. A másikban Szabadi Péterné feküdt, látszólag alva. Vele egy ágyban volt egy éves Anna nevű csecsemő leánykája, aki összevissza mászkált az ágyban.

A megérkezett rendőrség: Simon Sándor rkaptány, Sulyok rbiztos és dr. Falvy orvos konstátálták, hogy az asszony meghalt. Megállapították, hogy Szabados Péter Komáromba utazott és távoztakor legjobb egészségben hagyta hátra családját.

A haláleset oka így rejtélyőse borult. Először széngázmérgezésre gondoltak, ámde lehetetlennek látszott, hogy a két gyermeknek ez esetben semmi baja sem történt. Az öngyilkosságot is kizártnak állapította dr. Falvy. Sem erőszaknak sem mérgezésnek semmi nyoma.

Igy tehát a boncolás fogja a halál okát kideríteni, melyet dr. Molnár és dr. Riffer ma fog végbeinni. Az asszony ismerősei azt állítják, hogy Szabadiné epileptikus volt. Ha ez igaz, akkor rohamközben könnyen érhetette a halál szívszélütés alakjában. Lehet, hogy így áll a dolog, a

Sövegjártó János hazai és rumburgi vászon-áruhaza barátok épülete,
AZÉLŐTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK

Mai lapunk 8 oldal.

boncolás mindkettőre fényt sugderíteni a titokzatos halálesetre, melynek áldozatáról és különösen két apró árvájáról most nagy részvétellel beszélnek az Olay-utcában.

Nagy nyomozás.

Tegnap délelőtt a pozsonyi tb. rendőrfőkapitány, egy százados hadbíró, egy hadnagy hadbíró jelölt és egy detektív járta a helybeli rendőrségen. Nagy volt persze a titkolózás. Annyit azonban mégis sikerült meg tudni, hogy a felsőmagyarországon leplezett Gutmann féle katonaszabadító szövetséget — melynek Pozsony, Miskolcz, Győr és Székesfehérvárot voltak összekötöttései, — ügyében folytatott nyomozás szálai hozták ide az együttes polgári és katonai nyomozó hatóságot. Délelőtt a csapatkórházban nyomoztak s mint fél félle hallottak, nem jöttek hiába, mert amit kerestek, megtalálták.

A rabkórház halottai.

A Székesfehérvár és Vidéke szombati számában egy ilyen című cikkben dr. Pataki Ármin fogházorvos aláírásával a szerkesztőhöz intézett levél jelent meg, melyben a fogházorvos Pap Kovács Gábor adonyi szabólegény betegségét és halálát a tényeknek megfelelően akarta megtollforgatni. De rosszul forgatta a tollat, tovább ment mint amennyire neki ezügyben mennie szabad lett volna és elírta magát. Mi a P. Kovács Gáborra vonatkozó cikke megírása után nagyon meglegedtünk volna azzal az eredménnyel, hogy ezentúl a rabkórházba kerülő betegeknek még az eddigénél is nagyobb gondot fordítsanak. Lezártuk volna az ügy aktáit, de a fogházorvos ur levelein akar, dacára, hogy még nincs itt a tavasz, a levelek fakadásának ideje.

Azzal kezd levelét a fogházorvos, hogy a helybeli lapok tegnapi száma megvádolja a fogház körosztályát. Ez az állítás ránk nézve egyszerűen nem igaz. Mi nyílt levelet intéztünk a kir. ügyészséghez s abban aláhuzva nem állítottunk semmit, hanem csak kérdeztünk.

Azután azt írja továbbá, hogy Pap Kovács Gábornál „sem hőemelkedést, sem a lóti seb részéről komolyabb tünetet nem észlelt. Csak akkor, midőn f. hó 12-én délután hirtelen rázó hideg és hőemelkedés lépett fel, jelentette az ügyészségnek.” A fogházi orvos ur komolyabb tünetet nem észlelt. Egy ember állt előtte, akinek a fejében golyó van s az neki nem komoly tünet. Az újságíró nem orvos, de azért az ilyen esetben gondolt volna arra, hogy az a 12-iki hőemelkedés be fog következni

s hogy az ólomgolyó ha ki nem veszik, hátha, talán, esetleg, mégis fertőzést okoz. Mondom, nem vagyunk orvosok, tehát nem is akarunk a fogház orvos orvosi ténykedésébe beleszólni, de ha már a fogházorvos elmondta a maga véleményét az újságírásról mint laikus mi is megmondtuk a magunk föltevését egy beteggel szemben.

Ami pedig dr. Pataki Ármin levelének befejező részét illeti, kijelentjük, hogy mi nem akarunk a doktor ur vak szenvedélyét felkorbácsolni, mert illyesvalamit emleget. Ahhoz pedig igazán nem kompetens ember a doktor ur, hogy újságíróit újságírásra tanítsa, mert mi sem orvosi tudományra tanítottuk az orvost. A humanusért harcolni pedig kötelességünk.

Öngyilkosság vagy véletlen?

Özv. Takács Jánosné sz. Gróf Erzsébet, akit leginkább csak Gróf Liszka néven ismertek a városban, vasárnap délután 3 órákor eszméletlen állapotban találták Ösz-ú. 6 sz. alatti lakásán. Lugkó oldatot ivott, de a házbeliek még elég időben felfedezték a beteget s hívták hozzá dr. Riffer Gáza orvost. A gyorsan érkezett orvosi segítség megmentette őt az életnek. Özv. Takács Jánosné azt állítja, hogy véletlenül ivott marólugkót, de a rendőrség ezt nem tartja valószínűnek, mert a hánytvetett ételű asszony már nem első ízben kísérelt meg öngyilkosságot. Az első segítség után a mentők kivitték az asszonyt a Szent György kórházba.

MEGFAGYOTT ember.

Minden esztendőben meg van az újságíró számára a szomorú szenzáció, hogy egy ember a hideg téli éjszakában megfagyott. Az alkohol juttatja majdnem mindig erre a sorsra a szerencsétleneket.

Tegnap reggel értesítették a rendőrséget, hogy egy ember a Széchenyi-u. 84 sz. ház udvarán megfagyott. A rendőrség kiszáta a jelzett helyre s ott a Wolf féle vendéglő udvarának földellen pajtájában a földön fekvő megfagyva találták Neizer Lajos 62 éves helybeli illetőségű csavargót, aki hajdan, mint tobak-iparos jobb napokat látott városunkban. Kivitték a hullaházba. A halál oka kétségtelen s ezért a boncolást mellőzik.

HIREK.

Naptár.

Január 12. Kedd.
R. Kath. Agnes.
Pro: Agnes.
Gör. Emília.
Nap kel: 7 ó 41. nyugszik 4 ó 42.
Hold kel: 2 ó 54. nyugszik 7 ó 60.

Farsangi naptár.

Január 22. Belv. Kath. Kör. irodalmi estélye.
Január 28. Vörös Kereszt teacstélye Magyar Király.
Január 26. Munkás-Dalkör táncmulatsága, Magyar Király.
Február 1. Korcsolya Egyetel táncstélye, Magyar Király.
Február 1. Rokkant egyetel helyi fiók pártúrának tea-estélye Laczkovits-vendéglő.
Február 2. Szentkoronás Vasutas Szövettség bálja, Magyar Király.
" Kath. Legényegyetel táncfuzéréje.
Február 3. Belv. Kath. Kör. teacstélye.
Február 3. A Székesfehérvári Kerekpár Egyesület teacstélye Laczkovits vendéglő.

A CIGÁNY.

„Hej volt ám vastaps! Barátom, úgy vertem össze a két markom, hogy majd felreped a bőr! De kijött! Csak még az öreg cigányt is ki kellett volna hívni, no meg a Gyurkát. Kifőnően játszott ám még az Évi is meg az apja, az anyja...”

Kihallgattam ezt a kritikát; egy diák mondta nagy lelkesedezve a másikkal. És megint igaza volt a diáknak, megint eltalálta meg nem vesztegethető érzéke keresetlen szavakban az őszinte egyszerű igazságot.

Szigligeti Cigány-a irodalmi remek, melyet lejáratni nem lehet, mely örökre kibérelte magának a deszkákat és nem lakik ott hónapos szobán. S míg a mai darabokhoz csak ma élő embernek kell lennie a színésznek, aki ismeri a mai élet körülményeit s így egy kis tehetséggel azt utánozni tudja, úgy az ilyen darabhoz, mint a Cigány érzék, művészi megérzés kell, melyhez még irodalmi intelligencia is szegődni szükséges.

S ilyenkor a darab minden alakja az alakító erejével újra születik és eredeti is új és érdekes és... és nohát és vastaps!

Diabolo.

— **Esküvő.** Szép esküvő folyt le vasárnap délelben a székesegyházban. Dr. Warhanek Ferenc kitünő ügyvéd, az ipartestület agilis jegyzője, városunk aranyifjúságának közszerepében álló tagja vezette oltárhoz kísérszen Paulovits Rózsikát, néhai Paulovits Ferenc volt városi tisztviselő özvegyének bájos szép leányát. A templom egészen megtelt előkelő közönséggel, az ifju pár nagyszámú tisztelőivel. Az esketést dr. Klauz György kanonok végezte, meghatóan szép beszédet intézve az ifju pár-

hoz. A boldog házasság harmas tallzmánját, a három főerényt, a hit — remény — szeretetet véste még jobban szíveikbe. Az esketési tanuk dr. Biró Ede budapesti honvéd-főtörzsorvos és Pfinn István takarékpénztári igazgató voltak.

— **A város fogadalmi ünnepén** január 20-án reggel fél 8 órákor a szent mise után a székesegyházból körmenet indult a felsővárosi plebániatemplomba, ahol Szuborics Jenő apátkanonok mondott misét és dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök tartott szentbeszédet. A körmenetben nagyszámú hívő vett részt.

— **Egyházmegyei hír.** Röpászky Ferenc bakonyvárakányi plebánost dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök a székesfehérvári felsőesperesi kerület tanfelügyelőjévé nevezte ki.

— **Kitüntetett őrmester.** A király Balogh István székesfehérvári 17. honvédgyalogsági őrmesternek hosszú és kötelességhű szolgálatiért a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Változások a zirci apátsági uradalomban.** Dr. Békeffy Remig zirci apát most adta ki a zirci apátság tulajdonát képező földbirtokain alkalmazott gazdaszűztek nyugdíjazására, ki nevezésére és áthelyezésére vonatkozó rendeletét Nyugalomba vonultak Rezsűsek Ferenc és Márkus Gyula kasznárok, mindkettő az előszállási uradalom alkalmazottja. Török Miklós herceglóvai gazdasági ellenőr Kiskarácsony pusztára, Hóbausz Béla nagykarácsonyi ellenőr pedig Borsod pusztára (Veszprém m.) nevezett ki kerületi intézővé Nagykarácsony pusztára Sohár Árpád kiskarácsonyi, Mélykut pusztára Rónay József rőbertvölgyi, Rőbertvölgy pusztára. Hetey Jenő olaszfalui intézők helyezették át. Márkus Aladár kokasdi ellenőr Herceglóvára, Perneszy Dezső mélykúti ellenőr Nagyvenyim pusztára, Zalay Kálmán nagyvenyim ellenőr Nagykarácsony pusztára helyezették át.

— **A városi aggintézet és árvaház** részlees terveit a közel napokban megküldik Bory és Fábán építész-művészek s a város már március-elején kiírja a pályázatokat.

— **Nemtelen boszu.** Stéger Péter feljelentést tett tegnapi rendőrségen, hogy öreghegyi szőlőjében ismeretlen tettes betört a máhesbe s ott egy doronggal összeverte a kaptárokat. A rendőrség keresi a lelketlen boszuállót.

— **Kérelm.** Felkérem a Székesfehérvári Jótékony Nőegyesület t. tagjait, hogy egyesületünk által 1913 évi febr. 2-án rendezendő tárgysorsjáték sikerének előmozdításához nyereménytárgyak adományozása által hozzájárulni sziveskedjenek. A nyereménytárgyak özv. dr. Dubovszky Károlyné urnő lakására küldendők Megyeházánál 9. legkésőbb január hó 30-ig. Székesfehérvár, 1913 január 15. Szőgyény Marich Julia vednök.

Figyelmeztetjük olvasóinkat hogy mielőtt lisztet, vöröslisztet árpadarát, vagy bármilyen más vörméket, okvetlen keressék fel *Deutsch Aladar Simor-utca 5. sz. alatti fűszer és liszt üzletét*, mert ott vehetnek mindent legolcsóbban és legjobban. Nála egy kilogramm buza (kenyér) liszt is, mely megfelel a pesti 4-esnek csak 82 fillér.

— **Ünneprontó.** Szabó István bérkocsis tegnap reggel a körmenet alatt mosdatlan szájjal undok káromkodást vitt véghez. A rendőrség beidézte.

Mindennemű drogeriai cikket ALBA drogeriában vegyünk.

— **Ebzárlat.** A Maroshegyen egy kutyán veszettség tüneteit tapasztalták. Minthogy a kutya kiírása előtt kóborolt s gy valószínű, hogy marásával több kutyába beoltotta a veszettség csirait, a rendőrfőkapitány mai nappal kezdődő 6 heti ebzárlatot rendelt el. Az ebzárlat március 2-án jár le.

Fehér, zsemyeoltos vadaskutya elveszett, a megtalálónak jutalmat adok. Almássy kereskedelmi bank.

— **Alkotmány,** a legjobb magyar napilap, kapható Horváthné és Rónainé Kossuth-utcai üzletében.

— **Anyakönyvi kimutatás.** 1913. jan. 11-től jan. 18-ig. Született Törvényes fiú 7. leány 15, összesen 22. Elhalt fiú 3, leány 1, férfi 3, nő 9, összesen 16. Eszerint a házasságok száma 6 al multa felül. Házasságra lépett 10 pár.

Elhalnak:

Jábr Erzsébet r. k. 10 óras, Erzsébetligetben.

Horváth Erzsébet ref. háziasszony. 47 éves. Haltér 18.

őzv. Schneider Andrásné, Major Terézia r. k. 98 éves. Öreghegy 7. Kovács Ferenc r. k. 5 hónapos. Széchenyi-u. 58.

őzv. Major Györgyné, Ács Katalin r. k. városi gondozott 70 éves. Seregélyesi ut. 1.

őzv. Lőrinc Károlyné, Endre Terézia r. k. 86 éves. Jókai-u. 3.

Rivnyák István r. k. földműves, 23 éves. Rác-u. 31.

Fürs Mária r. k. 23 éves. Olaj-utca. 59.

Botos Teréz r. k. 3 hónapos. Zámoly-u. 34.

Liszi Mihályné, Boros Éva r. k. 66 éves. Seregélyesi-ut. 1.

Pap Kovács Gábor unit. férfi. szabósegéd, 18 éves. Seregélyesi ut. 1.

Krämer Adolfné, Adler Eszter izr. 50 éves. Seregélyesi-ut. 1.

Molnár Pál r. k. 1 hónapos. Széchenyi-u. 100.

Say Ferenéné, Helmstreit Lujza r. k. 58 éves. Budai-ut. 17.

Kósa Ferenéné, Bucsi Terézia r. k. 65 éves. Sár-u. 32.

Kihirdetések:

Szabó György r. k. máv. fékező és Almássy Julianna r. k. szakácsnő. Székessihérvár.

Az utolsó hét. Még csak e héten lehet félárban beszerezni a Kék Csillag megmaradt áruit. — **A berendezés is eladó.**

— **Élet, Magyar Kultúra s egyéb folyóiratok kaphatók vagy megrendelhetők Horváthné és Rónainé papirkereskedésben, Kossuth-u. 15.**

Irodalom.

Az osztrák és magyar kath. papzág almanachja az 1913. évre. E címmel az egész birodalomban páralanul álló mű hagyta el a napokban a sajtót. A mintegy ezer oldalra terjedő címár nemcsak a világi papságot öleli fel, hanem az összes férfi és nőszervezetek is egyházmegyei eloszlásuk szerint. A hatalmas címár egy kötetben négy részből áll. Az első rész az osztrák papság, a második rész magyar és német nyelven a magyar papság címárát tartalmazza, a harmadik és negyedik rész Horvát és Szlavonia illetve Bosznia és Hercegovina papságát sorolja fel. Miniket a második rész érdekel legjobban, mely magyar és német nyelven a magyar világi és szerzetes-papságot s nőszervezeteket közli. A címár áttekintése igen könnyű, mert közli az utolsó postát, azonkívül nagy gonddal összeállított helységnevtár könnyíti meg kezelhetőségét. Nyelvezte egyszerű és világos. E címár nemcsak a papságot érdekli, hanem különösen az iparos és kereskedő világot, mert ilyen tökéletes, nagyszabású címár és helységnevtár eddig még nem állott rendelkezésükre. Az almanach megrendelhető a főbizonyosnál Rényi Károly könyvkereskedőnél Budapest V. Vigadó-utca 1., minden nagyobb könyvkereskedésben, esetleg a szerkesztőségben: Wien IX/4. Alserbachstrasse 5. Ára 14 kor. (Kiadó: Ludwig Bräuer Wien).

Tanulmányok.

Irta: Dr. Bierbauer Viktor

Székessővárosi prostitúció egészségrendőri ellenőrzése.

Erre a célra külön rendőrfőkapitányság van szervezve az Ó-utca-ban. A vizsgálatok ingyenesek, rendszeresen folynak naponként és egyre hetenként kétszer kerül a sor. 3 rendőri orvos vizsgál egyszerre, 3 órai tölváltással, és egy bakteriologus. Erről bővebben a főkapitányságnak jelentek.

Egy érdekes dolgot azonban megemlíteni nélkül nem tudok hagyni. Van Budapesten egy egyszerű intézmény, amely a működését f. év április havában kezdte, patronage szerű berendezéssel, amely csálul tüzte ki, az ilyen veszni indulókat megmenteni. Magyar egyetnek hívják, egy általunk igen jól ismert, tisztelt s imádásig szeretett főpap és egy nagynevű főúr védnöksége és elnöksége alatt, teljesen csendben működik. Nagyuri hölgyek állnak az élén, s a mentés munkájából ők veszik ki a főrészt. A rendőrfőkapitány szobájában mellett van egy csinos berendezett szoba, mely a szolgálatot tartó hölgy rendelkezésére van, s ez a hölgy is 3-4 óránként felváltva lesz. A kapitányságon jelentkező olyat, aki csak még a rossz ösvényre óhajt lépni, először a kapitány hallgatja ki, azután az urinó szobájába viszi, aki kihallgatja családi körülményeit, kifürkészli jóságos kérdéseivel az okokat, melyek a kényszerítő okok és iparkodik szívhez szólóan lebeszélni. Ha nyomor az ok, vagy más ilyesmi, a patronáge rögtön segít rajta. A folyó évbén kezdetnek elég volt, mert október 10-ig 90-nél többet mentettek meg. A

tudatlant kiviszik a Hűvösvölgyben lévő intézetükbe, ahol megintitják főzni, varni, csipkét horgolni, mosni, vasalni, szóval kényéret adnak szájába, s ha már a tudása kielégítő, uri családoknál helyezik el, de figyelik továbbra is. Van olyan is a megmentettek köz, aki az alapítás óta nem hagyta el az intézetet. A most szolgálatot tevő méltóságos asszonytól azon kérdésre, nem történik e meg visszaesés? azon feleletet kaptam, mint mindenütt, ugy itt is lehet kivétel. Isten áldása legyen a patronáge munkáján.

II. RÉSZ.

Elméleti előadások. Dr. Liebermann tanár ur után.

1. **Vizkérdés, nyílt vizek, talajvizek, kutak, artézikutak, vizvizsgálat, viz ártalmak.**

Minden várost, községet, falut, pusztát a vizkérdés foglalkoztatja leginkább. Eleitsükségleteinkél ez az első és legfontosabb az egészséges jó levegő mellett. Az egészséges. Jó ivóvíz beszerzése sok gondot okoz. A víz nyeresre felhasználjuk a nyílt vizeket, ezek a folyók és tavak vizei, vagy a föld mélyéből feltárt vizeket, amelyeket kutak által nyerünk. Ha szigoruan vesszük, ezen vizek mind csapadék vizek, de mégis jobb, mint a vizszegény vidékeken felfogott, összegyűjtött állott csapadék vizek, ciszternák vizei, melyenek Dalmácia vidékéin fent a hegyeken találhatók, (Cattaro, Castelnuovo stb.) Azért mind az a víz, amit iszunk, valamikor csapadék (eső, kö) alakjában került a földre. Ezen víz az átjárható földrétegek keresztül szivárgott (homok, kavics) s sulyánál fogva mindig beljebb és beljebb hatolt a föld rétegein keresztül, míg egy ellentálló földrétegre akadt (kemény agyag, szikla) mely az átszivárgást tovább megakadályozta.

A földrétegek alakulásától függ most már azután, vajlon ezen vízmennyiséggel mi történik. Ha az áthatolhatlan agyag-réteg medence alakban fekszik, ugy itt a víz összegyűlemkedik s mintegy föld alatti tavat képez, a víz itt megreked, ha a medence szélét elérte s vízmennyiség s itt vízhorod talaj van, ugy a földfelség tovább áramlik, mintegy földalatti folyó tovább és tovább, míg a folyásában ismét egy ily impermeabilis földréteg meg nem akadályozza futásában. Egy-más alatt lehetnek többféle földrétegek is s esetleg mind a medencealakulás szerint fekszenek. A vízhorod talajréteg, az agyagréteggel többszörösen is váltakozhatik. Ha a földi színe alatti vízhorod talajhoz közel esik az első impermeabilis agyagréteg s a kutak csak ezen első réteget ástuk, megkapjuk a vizet ugyan, de ez tiszta talajvíz. A talaj minéműsége hordozza, milyen rossz ez a víz, mert a talajból a víz kiold mindenféle ásványi részeket, de magával visz sok szervi anyagot is, ami a földben van. Rotahadó növényi rostok, esetleg a városokban az emberek által fertőzött talajból mindenféle szennyet. Ha azonban a második, esetleg a harmadik vízhorod talajréteget nyitjuk fel, ugy többszörösen szűrt vizre akadunk, melyekben a talajvíznek rossz tulajdonságai már alig találhatók fel. Igen távolról jövő földalatti vízáramlás, mely esetleg magas helyről jön, a közlekedő csövek törvényét követve, felszökik meglehetősen magasságra is, ezeket a kutakat artézi kutaknak nevezzük.

Folyt. köv.

Színház.

Január 18.

Sarkantyú. Gábor Andor és Lipcsei Imre színműve három felvonásban. Ez a két pesti tollforgató ur elhatározta, hogy színművet vagy mit csinálnak s megírják közösen a Sarkantyút. A munkarend valószínűleg úgy volt náluk beosztva, hogy az egyik a páros a másik meg a páralan sorokat írta s megszületett egy irodalomérték nélküli színmű mondhatjuk egy egészen gyenge darab, amely ellen azonban morális szempontból semmi kifogást nem tehetünk, amit határozottan az érdem számlájára kell írunk. Eltekintve attól, hogy meséjét novellákban, regényekben már régen az unalomig agyoncsépelelték, ügyes előadásban több megkapó része van.

Katoná dráma, a kaució nélküli szerelem története akar jenni. Rác huszárfőhadnagy (Zilahy) Klínkovic (Kovács) nyugalmazott bíró Elza leányába halálosan beleszeret (Javor). Kaució nincs, kilép a katonaságtól, elveszi Elzát és vasuti hivatalnok lesz. Ekkor következik azonban valódi szenvedési. Katonás természetű, a sarkantyú a civil életben sem tudja elhagyni. Hivatalához sem ért, összetűzősésbe jön főpökeivel, uszoris kézbe kerül, őcsapják, nagy nyomorba jut. Végre cimszalagírással keresi a kényerét, feleséget sem tudja elartani, hazaküldi atyjához. Jön a végös csapás, gyermeke difteritiszben meghal. Végös elkeseredettségben a kis haldoklónak orvosilag rendelt pezsgőtől megrészegszik.

A szerzők kétségkívül nagyon jól ismerhetik az életet s valószínűleg ez a tudat ugratta őket bele a színműírásba.

A második felvonás végén van egy igazi drámai jelenet, mikor az elkeseredett férj hivatalából kiveri apósát, hivatalársait, főnökét s viszi magával a nyomorba a feleségét, akit igazán szeret. Az egész darabon valami súlyos peszimizmus hangulat vonul végig, amelybe itt-ott lomtári poétikus események vannak beleszöve a drámaság minden nélkülözésével. A berugas pedig egy igazan nem várt tragikomikum.

Hogy erről a gyenge színműről azt kell mondanunk, nagyjában élvezettel néztük végig, azt egyedül a jó előadásnak lehet köszönni. A szereplők uniszoló iparkodtak minden tehetségüket bevetni a darabba. Dicséretet, teljes elismerést érdemelnek. Az est hőse és ünnepe Zilahy volt. Neki a legészintebben gratulálunk. Oly szép tudással, alakítással és igyekkezettel játszott, hogy még nála is, jól lehet mindenkor művész szokott lenni meglepő volt. A közönség a nyílt színen kétszer valóóság óvációban részesítette, a vstapsa pedig a szószeros értelmében tüntetés volt. Jávor iparkodott partnere után haladni s feladatának meg is felelt. Felint Szántónak a szereplése. Mint valami ilhetcsapásra levették a bizonyos operetti egyoldaluságát s teljesen beleéltte magát szerepébe, szóval jól játszott. Köhalmi, Déri, Szepessy, Jtóth, Gárdonyi szintén. Kovács Imre meg egy kissé gyenge, s nagyon szegleteskedik. Tarnai ügyes szobalány volt. Bródián az igyekkezett meg van, de még sokat kell tanulnia. Egy Miklóssy után neki nehéz helytállni. A csaknem telt ház közönsége bizonyos meglepéssel ment haza átudni. A gyengébb szívtelnek egy kissé a szemük is nedves volt. (.)

Fogak Kovács Dezső műfogszáti termében Székesfehérvár (Rózsa-u. 5. sz. a., a Zirci templommal szemben).

Apróhirdetések.

Ház. Forgó-u. 9. sz. ház szabad kézből eladó. Tudakozódní ugyanott.

Három rét eladó. Tudakozódní lehet Horváth Józsefnél Maroshegyen.

Német, francia rajz és zongora órákat ad Emmy Metzger. Tudakozódní lehet délelőtt 11-től 12-óráig Jókay-u. 5. földszint.

Templomi gyertyák nagyobb és kisebb mennyiségben leszálított áron kaphatók a felsővárosi plebánián.

Selyem-utca 48. sz. kovácsműhely (lakással) február 1-re kiadó. Bővebbet Sütő-utca 4. szám.

Rác-utca 8-ik számú ház szabadkézből eladó, tudakozódní ugyanott lehet a tulajdonosnál.

Emberbarátok! 92 éves, nyomorban élő aggastyán hármii csekély segélyt kér. Cim: Türr József Palánka. (Bácska.)

LEGSZEBB ajándék

egy jó és mégis olcsó zongora, vagy pianó.

Használt, de jó karban levő zongorákat veszek és eladok.

Egy mahagóni pianó ugyanolyan szerkezettel eladó.

ROSENSTEIN

Iskola-u. 6. Telefon 291.

Székesfehérvári BUTOR-

készítő iparosok szövetségéte

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet Tagja. — Telefon 258.

Saját készítményű butorainkat óriási mennyiségben tartjuk raktáron, legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, melyre a n. é. közönség figyelmét felhívjuk.

Munkáinkért a legmeszebbmenő szavatosságot vállaljuk.

A t. közönség pártfogását kéri a

Szövetkezeti Igazgatóság.

Sz.-fehérvár, Kossuth-u. 10.

„VARÁZSFUVOLA”

árki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázsfuvola” renkívül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Diszes kivitelben, kottafüzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 koron. Csokis Wágner „Hangszer-Király” országoserte elismert legolcsóbb hangszerruházában kapható, Budapest József-körút 15. — Gyorsjavító műhely. — Kérjen fényképes hangszerárjegyzéket.

NÉPÜNK

felvilágosodásának legnagyobb ellensége, szellemi elmaradottságának s anyagi nyomoruságának egyik legfőbb oka

az ALKOHOL.

E nagy ellenséggel szemben a nép hitványos vezetőinek kitünő szolgálatot tesz **DR. GRIGER MIKLÓS** most megjelent, nagy tudással, meleg szívvel, praktikus érzéssel megírt könyve:

Lelkipásztor az antialkoholizmus szolgálatán an. ÁRA 2 K 40 f. — KAPHATÓ A SZERZŐNÉL, SÓSKUTON.

Hivatalos az Egyházmegyei Könyvtárában Székesfehérvárott.

Lapok, folyóiratok megrendelhetők Horváthné és Rónainé papírüzletében, Kossuth-u. 15.

Varrógépjavitások

műhelyünkben gyorsan és szakértősen készíttetnek,

SINGER CO. varrógép-részvénytársaság.

Magyarország legnagyobb és legrégebb varrógép-üzlete.

Székesfehérvár, Nádorutca, Tölgyléti-bás

Kath. Háziasszonyok Cselédotthona, Csonka-utca 1/B.

Bejárónők és mindenek lányok helyét keresnek. Intézetünkben fehérnemű tisztítását u. m. galériók, kézelők, ingek stb. tisztítását pontosan és legjutányosabb eszközöljük. — Harisnyák javítását és új harisnyák gépen kötését a legjutányosabban elvállaljuk.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy **Rákóczy-utca 23. szám (Szigl-ház)** alatt, ujonan berendezett

MÉSZÁROS és HENTES

üzletet nyitottam.

Naponta friss hus és az összes hentes áruk kaphatók.

A n. é. vevőközönség becses pártfogását kérve maradok teljes tisztelettel:

Szabó József mészáros és hentes.

SZENT ISTVAN

ártézi, gőz, iszapmedence és kádfürdő.

Székesfehérvár, Bástya-utca 3. szám.

Tisztelettel értesitem a m. t. közönséget, hogy a Szent István gőz- és kádfürdőt megvettem, a melyet két ártézikuttal és iszapmedencével kibővítettem, teljesen ujonnan átalakítottam és minden igényeknek megfelelően berendeztem. Ártézikuttaim kifogyhatatlan mennyiségű, gyógyhatású kristályvízzel látják el napoként az összes fürdőmedencéket.

Ami a fürdőkezelést illeti, azt személyesen fogom vezetni és előre is biztosítom a m. t. közönséget, hogy a legpontosabb kiszolgálás, rend és tisztaság tekinteteken szigorú ellenőrzést gyakorlok. Személyzetem első rendű masszírozók és tyukszemvégőkből áll, akik szakképzésük és előzékeny modoruk által iparkodnak majd a mélyen tisztelt közönség elismerését és szeretetét megnyerni.

Gőzfürdő napok:

Urak részére: Április 1-től október 31-ig reggel 5 órától, november 1-től március 31-ig reggel 6 órától déli 12 óráig. Ünnepek és vasárnapokon egész nap.
Hölgyek részére: Naponként délután 1 órától este 6 óráig. — Pénteken egész napon át.

Fürdődíjak ruhával együtt:

- Gőzfürdő —60
- Gyermekek 10 évig . . . —30
- Porcellán kád 1—
- Cinkád —80
- Hideg-gyógyifürdő . . . —60
- Iszapiürdő 2—
- Szénsavas-fürdő 2—
- Sósifürdő 1-20

BÉRLETJEGYEK: 10 db. gőzfürdőjegy 5 K, 10 db. porcellánkádfürdőjegy 8 K, 10 db. cinkád fürdőjegy 7 K.

A mélyentisztelt közönség szives pártfogását kérve maradtam teljes tisztelettel

Ifj. TÖGL GYULA, fürdőtulajdonos.